

ALVYDAS BUTKUS

**LATVIŲ KALBOS ĮTAKA SKYRONIŲ
LIETUVIŲ ŠNEKTAI**

Duomenys šiam straipsnui paimti iš tekštų, išrašytų 1984 m. Latvijos TSR Baūkės raj. Brūnavos apyl. Skyronių, Skyronelių ir Vailtakių k. Pateikėjai iš Skyronių: J. Fataras* (g. 1908 m.), A. Povilionis (g. 1924 m.), iš Skyronelių – E. Ščerbicka (g. 1913 m.), iš Vailtakių – O. Drūseikienė (g. 1945 m.). Skyrónys yra maždaug už 7 km į šiaurę nuo Smilgių (Biržų raj.), latvių kalbos atskirti nuo lietuvių kalbos ploto. Vailtakiai prasideda tuo pat už Latvijos TSR sienos; nuo Smilgių apylinkės Vailtakius skiria Pleiřių miškas (dar vadinamas Būbergės mišku), kuriuo eina abiejų respublikų siena. Skyrónys ir jų apylinkės buvo prijungtos prie Latvijos 1921 m., nustatinėjant Lietuvos–Latvijos sieną arbitražu.

Visi pateikėjai autochtonai. A. Povilionis vedės lietuvių nuo Smilgių, su žmona šneka lietuviškai. Vaikai baigę latvių mokyklą, lietuviškai šneka tik motinai esant, o tarp savęs – latviškai. Kitų pateikėjų sutuoktiniai – latviai, šeimos kalba – latvių. Kai kurių pateikėjų vaikai, pvz., J. Fataro duktė, lietuviškai supranta, tačiau į pokalbių įsiterpia latviškai.

Skyronysė, K. Garšvos liudijimu, 1980 m. lietuviškai galėjo šnekėti 8 žmonės (Garšva 1985, 123). 1984 m. J. Fataras, be E. Ščerbickos ir A. Povilionio, nurodė mokytojų M. Ušerauskaitę ir Vegį.

Vailtakuose lietuvių yra daug, tačiau beveik visi jie naujakuriai iš Lietuvos. O. Drūseikienė sakosi lietuviškai šnekanti su visais, kam sunkiau kalbėti latviškai. Daug lietuvių čia atsiradę dėl mišrių santuokų. Beje, onomastika liudija, jog latvių gyventa pramaisiui ir dabartinėje Smilgių apylinkėje, plg. pavardes *Milinis*, *Strautynkas*, *Zilgalvienė*, vienkiemį *Jáunzemė* (tarp Smilgių k. ir Pleiřių mšk.)

Geriausiai lietuviškai šneka O. Drūseikienė ir A. Povilionis. Latviškasis akcentas labiausiai jaučiamas E. Ščerbickos kalboje. Skyronietė mokytoja Milda Ušerauskaitė blogiau šneka tarmiškai – orientuoja iš literatūrinė lietuvių kalbą.

Skyronių kaimavardžio etimologiją A. Povilionis aiškinės taip: kaimas buvęs tarp dviejų dvarų – Lankičių ir Licnero. Anot pateikėjo, dvarai kaimo žemiu neprisijungę dėl prastumo. Dvarus skyrės kaimas ir buvo pavadintas Skyronimis** (la. Škirāni). Pačių Skyronių yra du: Didieji ir Mažieji Skyrónys, arba Skyronelių. Mažųjų Skyronių gyventojai buvę mažazemiai, turėję vos po kelis ha žemės, ir ta pati buvusi pamiskėse, krūmynuose.

* Pasinaudota ir 1980 m. K. Garšvos išrašytais tekstais.

** Šiuo metu lygiagrečiai vartojama ir forma *Skyrónai*.

Skyronių resp. Valtakių šnekta yra šiaurės panevėžiškių šnektos tasa, artima Smilgių pašnektei. Puntininkuojaama. Kirčio atitraukimas mišrus; daugiau linkstama atitraukti visuotiniai, plg.: prieveiksmius *lābē*, *prāste*, *sk'ařse*, *išilge* (bet *senē*, *ruskē*), taip pat n. pl. *ařkl'e*, *nāme*, *tēve*, *vařke*, *vařde*, g. pl. *ařkl'u*, *kāpu*, *vařdu*, i. pl. *šākom*, *ařklem*, *vaikem*, n. sg. *sēso*, 1. praes. *sāko*. Galūnėje kirčiuojami įvardžių *koks*, *-(i)a*, *toks*, *-(i)a* linksniai, taip pat vienas kitas minėtas žodis, pvz.: n. pl. *namē*, *vardē*, *pavalkē*, g. pl. *namū*, 1. praes. *nežylinō*. Tokių svyravimų pastebėta to paties pateikėjo kalboje. Palyginti su pietuose esančia Smilgių pašnekte, pasitaiko skirtumų, nulemtų latvių kalbos poveikio, pvz.: n. pl. *šāpale* (F), g. pl. *lāšen'u* (F), l. pl. *guļ'benuos* (D), l. sg. *lietuvo* (F, D), *rīgo* (D). Būna, jog žodis turi du kirčius, pvz.: *pīrmutīnis* (F), *bīržuōs* (Š), *pānemūnes* (Š). Tačiau apskritai pamus latvių kalbos ītaka tarmės atstovų kirčiavimui nežymi.

Fonetika

Vokalizmas. Iš esmės vokalizmas nesiskiria nuo šiaurės panevėžiškių, konkrečiai nuo Smilgių pašnektės. Pastebėti tik keli savitumai.

E. Ščerbička tvirtagalį *ir* taria *r*, pvz.: *p(e)fm* 'pirma', *aps(e)fgs* 'apsirgusi', *v(e)fš* 'virš'; išmeta trumpąjį *a* iš būtojo dažninio laiko priesagos: *aīdva* 'eidavo', *būdva* 'būdavo', sporadiškai ir kitose formose: *pīnī·ki* 'pranykė'.

J. Fataras l. sg. formas taria tiek be galūnės, tiek su ja: *laūk* 'laukan' ir *laūki* 'lauke' (Smilgiuose *lauk*), *stařp* ir *stařpi* 'tarpe'.

Dėl latvių kalbos ītakos pasitaiko, jog nepailginamas iš seno kirčiuotas balsis, ypač jei žodis bendrašaknis su latvių kalbos žodžiu, pvz.: a. sg. *māšinu* (F), n. sg. *pātars* (Š) 'Fataras', *tēte* (F, Š) 'tėvas', n. pl. *pāč'os* (F), l. sg. *lātvijo* (D, P), *brūnavo* (F, Š), *nimāž* (D) 'nė kiek'.

Konsonantizmas. Ryškiausia nauja šnektos ypatybė yra priebalsių minkštumo nykimas. Tieki pozicinio, tiek jotinio minkštumo priebalsiai tariami kiečiai, panašiai kaip latvių kalboje. Pučiamieji *š*, *ž*, *v*, virpamasis *r* kartais ištariami visai kietai, pvz.: *šāuds* 'šiaudas' (F, Š), *žīds* 'žydas' (F, Š), *turēja* 'turėjo' (Š), *letū.vē* (Š) 'lietuviai'. Junginyje minkštėsnis tas priebalsis, kuris yra betarpiškai prieš balsį, pvz.: *šv'iñt'e* 'šventė' (Š). Ryškus priebalsio *l* veliariškumo nykimas; šis priebalsis prieš užpakalinės eilės balsius visų pateikėjų (ryškiausiai E. Ščerbičkos ir O. Drūseikiénės) tariamas pusketis, kaip latvių kalboje. Žodžio gale, kur seniau turėtas priešakinis balsis, priebalsių minkštumas išlaikomas: *reik'* 'reikia', *aīt'* 'eiti', *su árkl'* 'su arkliu'. J. Fataras minkštą priebalsių taria net 1. praes., pvz.: *aš neatsi-men'* (hipernorma?). Šnektoje neišnykės ir progresyvusis minkštinimas, pvz.: *vēgis'* 'Vegys', *smil'g's'* 'Smilgius'.

Minkštumas silpsta nevienodai. Be minėtų pučiamujų, „latvišką kietumą“ turi sprogstamieji dantiniai (F, Š), sklandieji (Š). Prieš *i* bei žodžio gale minkštumas išlaikomas geriau, o gomurinių *k* ir *g* minkštumas išlaikomas visose pozicijose. Bendruose žodžiuose minkštėji *k* ir *g* tariami kaip latvių kalboje, pvz.: *bī.ški*

(F, Š), *gī.mi* 'gimę' (Š), *skī·sts* 'skystas' (P), *zeñķe* (ne *zeyk'ē*) 'zenkiai, vaikinai' (F, P). E. Ščerbička minkštajį *k* retsykiai ištaria ir lietuviškose formose, pvz.: *trili.kos* 'trylikuose'. Tarimas panašus į lietuviškų minkštujų *t'*, *d'*.

Pozicijoje tarp dviejų trumpųjų balsių sprogstamasis priebalsis pailginamas, pvz.: *maž'ū.tte* (Š), *tētte* (F, Š).

Morfologija

Kaip ir gretimoje Smilgių šnektoje, išlaikyta vardažodžių dviskaita: *pam'ōrka dvē diēn*; i. pl. turi galūnę *-(i)aim* greta *-(i)ais*: *sō vaīkem*, *sō arkl'ēm*.

Iš pastebėtų naujovių minėtinas afrikatų įsigalėjimas paradigmose, kur yra kamienglio *t*, *d*, ir *č*, *dž* kaita, pvz., n. pl. *didlēj || didžlēj* 'didieji'; d. pl. *didžiesiem* (Š), *pačiem* (F), plg. la. *pašiem*. Pasitaiko ir latviškų kamiengalių: g. pl. *jodaīšu* 'Juodáicių' (F).

Negiminines būdvardžių (vardžių, skaitvardžių) formas linkstama keisti vyriškosios giminės formomis. Tiesa, tai daroma tik verstinėse ar analogiškose konstrukcijose, pvz.: *Šitas gañ sunkù dabař atsakýt* (Š); taip pat plg.: *aštuñtas gegùžes* (F).

Dažniau nei kaimyninėse Lietuvos šnektose vartojami daiktavardiniai pažyminiai vietoj būdvardžių su priesaga *-inis*: *rañkos mašinà, mēdžio sudýnai*.

Skolinių (latvizmų) kaitymas nesiskiria nuo savų žodžių net ir tada, kai galūnės sutampa su latviškomis, plg. g. sg. *dañp'a* (la. *dampja*) 'kuliamosios' (Š), 1. sg. *tuðver'* (la. *toveri*) 'kubile' (F). Nors pasitaiko išimčių, plg.: 1. praes. *išmélžam* (la. *izslaucam*; tarmėje turi būti *išmel'ž'am*) (F).

Sintaksė

Plačiai vartojamas prilausomybės naudininkas: *Kožnái pievai bùvo vařdas* (F). *Sesuõ jái dirbo* 'Jos sesuo dirbo' (Š).

Krypciai reikšti vartojamas tiek prielinksnis *ant* su galininku, tiek vietininkas: *Varýdavo tōs kárves ant ganyklēs* (F). *Važiāvo piršliuōs an Lietuvą* (F). *Mum langviaū – Lātvijo mokýklē ējē* (D). Latvių kalboje taipogi vartojami abu šie krypties reiškimo būdai.* Lietuvoje prielinksnis *ant* su galininku krypciai reikšti vartojamas gana dideliame rytu aukštaičių plote, visų pirma kupiškėnų ir šiaurės panevėžiškių šnektose (Zinkevičius 1966, 416). Krypties inesyvas Lietuvoje pažistamas tik Biržų–Papilio ruože (Zinkevičius 1966, 201).

Vietai, taip pat déjimui, pylimui reikšti, be įprastinio inesyvo, dar vartojama konstrukcija su prielinksniu *terp*: *Kiek teřp selýklo yrà cùkro* (P). Ši konstrukcija pažistama ir gretimam Biržų kraštui.

Skyroniečiai kiek dažniau nei Šiaurės Lietuvos pasienis vartoja verstines analitines konstrukcijas. Pavyzdžiu, be smilgiečiams pažastamų kalkių *atidarýti*, *palikti vālio* (la. *atvērt, atstāt valā 't. p.'*), Skyronyse plačiai vartojami štampai *dēti pašāl'* 'pridéti': *Krapūs dēda pašāl'*, *čēsnakūs dēda pašāl'* [i dešrū mēsā] (F). *Mēs pradē-*

* Latvių kalbos prielinksnis *uz* 'ant' su kilmininku reiškia vietą, su galininku — kryptį.

jom cūkrū dēt pašāl' [l alu] (Š) plg. la. *likt klāt* 't. p.'; *tikt pašāl'* 'prieiti, pasiekti': *Ir āpriša apliņk, ir [kiškai] netiņka pašāl'* [prie obelu] (F), plg. la. *tikt klāt* 't. p.' (sakinyje yra dar viena kalkē: *aprišti aplink*, plg. la. *aptīt apkārt*); *kinkyti pašāl'* 'pakinkyti': *ārkļi īsikīnķe pašāl'* ir mūšē tuōs ārklius – ājetumāna (Š), plg. la. *jūgt klāt* 't. p.'; *išlēisti kiáurai*: *Par māšinā (=mēsmalē) išlēidžia kiáurai* (F), plg. la. *izlaist cauri*.

Skiriasi kai kurių veiksmažodžių valdymas. Pavyzdžiui, veiksmažodis *klausti* valdo naudininką, kaip ir la. *jaučāt*, plg.: *Ateis tō mókytoja, tai paklaūs tam Ušeraūcku, ar jis atsimena* (F); veiksmažodis *šaukti* 'vadinti' vartojoamas ir su vietininku, pvz.: *tamē vardē šaūkia* 'tuo vardu', plg. la. *saukt vārdā* 'vadinti vardu'.

Šalutiniai pažyminio sakiniai prijungiami īvardžiu *kas*, jei pagrindinio sakinio veiksnys išreikštasis vardininku: *O ir láistēs tiē, kas jaū sláukē (=melžē) tos kárves* (F). *Vienas sēnas bùvo sulýgtas, kàs gānē tā beñdra ganýklę* (F).

Leksika

Dėl duomenų stokos Skyronių leksika specialiai netyrinėta. Čia skelbiamas tekstuose pasitaikiusį dialektizmų (daugiausia skolinių) žodynėlis. Žvaigždute pažymėti žodžiai žinomi ir gretimai Smilgių šnektais. Skolinių kilmė nurodoma pagal kalbą, iš kurios tiesiogiai pasiskolinta. Pavyzdžiui, žodis *pāgrabas* 'rūsys' laikomas latvizmu (ne slavizmu), nes tokia reikšme į šnektajį jis pateko iš latvių kalbos. Iliustruojamojo sakinio gale nurodyta pateikėjo pavardė, nes kai kurie žodžiai gali būti pavartoti okazionaliai.

apýnis sm. 'apynys': *on tu šáudu suvi.r' on tos apīn's'* (F).

apskaitýti, *apskaito*, -é tr. 'apskaičiuoti': *apskaita vālunds, kiek kožnám kúl't'* (F).

ateinantis, -i part. vert. (la. *nākošais*) 'kitas iš eilės': *pì.l' ataīnunčem sudin'* (F).

attaisýti, *attaīso*, -é tr. (la. *attaisīt*) 'atitaisyti, atkimšti': *võlbi attaīsa vāl'o* (F).

cūkras sm. (la. (?) *cukrus*) 'cukrus': *un tiek ta cù.kra daūk idéjam, kad [...]* (Š) | *cù.kra jau seneū nedēdava* (P).

daämpis sm. (la. *dampis*) 'kuliamoji': *pr(i) tók'ā daämp'a te jaū gangreīt nu tēp kèp visóniške* [šneka], *visaip – ir letù.viške, ir lātviške* (Š).

džiovintuvė sf. 'džiovykla': *ar qn pēč', ar kqr dž'uvintovēs' īra, ir sudž'ovi.n tēp kaip visaī saūss īra* (F).

* **gangreīt** adv. (la. *gandrīz*) 'beveik': *atróda gangreīt, ka nebemók* (Š).

gangreīt kōznu sekmäden' [gerdavo alu] (F).

garšūs -i adj. (la. *garšs*) 'skanus': *tas salds salds, lābē gařss* (F).

giedotí, *gieda*, *giedójo* tr. (la. *dziedāt*) 'dainuoti': *ir lī'got' gies'm's' gedója tipāt kep lātvijo par jõnu* (F).

giesmē sf. (la. *dziesma*) 'aina'; žr. **giedotí**.

jáunas, -a adj. (la. *jauns*) 'naujas': *ti venō pù.se ī.ra jauniej kapé, venō pù.se īr saniej kapé* (Š).

Jonai sm. (la. *Jāni*) 'Joninės': *nu, jōns jaū šv'iñt'e vēs' činājōs [...] vēs' šv'iñt'e jōns* (F). (1980 m. išrauose pateikėjas vartoja dar vienaskaitinę formą **Jōnas*).

kařtas sm. 'metas': *kulī.ma kařt jam ař búdava viz bāčku pagrāb'* (P).

kitóniškai adv. vert. (la. *citādi*) 'antraip, kitaip': *reīk apvin' ót'* ař (=taip pat) su pōper' [...] kitóneške te jau *nugraūš* [kiškiai] *obelels* (F).

krēslas sm. (la. (?) *krēsls*) 'kēdē': *aš pasim's' krēshu* (F).

kūlēja sf. (la. *kūlēja*) 'kuliamoji': *nù.veže p(ē)r̄m tū[...]tū pēč'u* (=lokomotyvā), *kep jī ti šaūke, un tād tū kūlēju, un tād tik kūla* (Š) | *tas kātils* (=lokomotyvas), *kas vāre tū kūlēju* (F).

kūltuvas sm. 'spragilas': *kūltoüs tōks ilgs pagalīs, unt virv'·āles prirī.šts sprūngulis* (F).

* **labiai** adv. 'labai': *saneū jau māna tēus tī.kintis, lābē tī.kintis bū.üa* (F).

liáuti, -ja, lióvē (?) tr. (la. *jaut*) 'leisti': *jáuns būvo, mótin nel'áudava tōk'ōs vāl'os* [gerti alu] (P).

lydākas sm. (plg. la. *lidaka*) 'lydeka': *l'idāke īra ir [...] ráud* (F).

liuterōnis, -é smob. (la. *luterānis*) 'liuteronas': *o kas l'uterōnē īra, tiē un būdbergu [ējo], l'uterōn'u bažn'ic'o* (F).

málka sf. (la. *malka*) 'malkos': *māšin apkurēnam su mālk bū.üa* (F).

* **mokýklē** sf. 'mokykla': *l'etū.v'u mokikles nebū.üa* (F)

pagālam adv. (la. *pagalam*) 'baigta, galas': *man tīeg bū.üa blōg, kad aš mī.slijo, gal'bōs pagālam* (Š).

pāgrabas sm. (la. *pagrabs*) 'rūsys': *kuli.ma kařt jam ař búdava viz bāčku pagrāb' daūk* (P) | *iveidava tam pagrāb', tu vōlī pamāzdzava, išlāizdava* [alu] (P).

pāri postp. (la. *pāri*) 'per': *tē.tte parbri.zdava ü.pi pāri* (F).

platybē sf. (la. *platiba*) 'plotas': *tad hektāru un tōk'ōs un tōkō platibēs užmerāva* (Š).

pranýkti, pranýksta, pranýko intr. '?': *nu ti tēp ir mēs pranū'kam iš tōs kalbōs, kuř aš išmóko iš tēvu* (Š).

priáugęs, -usi part. vert. (la. *pieaudzis*) 'suaugęs': *aš ke būvo tōks jaū priáugis, ti mēs[...]* (F).

puřvas sm. (la. *purvs*) 'raistas': *tokiē puřve bū.üa, tokiē pagremti.nē bū.üa č'ā pas kāps* (F).

rāuda sf. (la. *rauda*) 'raude'; *l'idāke īra ir [...] ráud, jā* (F).

rāugas sm (la. *raugs*) 'mielēs': *d'ād rāugu teřp tos mī.sos i rugi.n* (F).

rinda sf. (la. *rinda*) 'eilē': *veřk ɔr'* [linus], *ríndom išklój, sū.r'ɔš kūl'os* (F).

* **rubēžius** sm. sl. (plg. la. *robeža*) 'valstybinē siena': *jodaišę tie ir už rubēž'os* (F).

spriūgulis sm. (la. *spriegulis*) 'spragilas': *aš es kūlbis ir su tuo spri.gul' kep šaūkes, su kūltoüs* (F).

starpas: sāvo starpē (la. *savā starpā*) 'tarp savęs': *sāva stař'p' ar lātviške [šnekam]* (D) | *mēs sāva stař'p'i* [zaisdavom futbolā] – ni su kō nēlošem (F).

sūjauktas, -à part. (la. *sajaukts*) 'sumaišytas': *nu ti maň' ař sujaūkt to kalb* (F).

* **šaūkti, -ia, -ē** tr. (la. *saukt*) 'vadinti': *kep jōs ti šaūk?* (D) | *ir kā jī ti par l'únu šaūke, tū aš nežēno* (F) | refl. *l'ún' šaūkes' tos mūsu ganikles šaūkes' l'úns* (F).

* **šaūkiamas(ai), -oji** part. (la. *saucamais*) 'vadinamasis': *bū.va sumdīts šaūkemas ustōdys* (F).

šiūr tuř adv. (la. *šur tur*) 'šen ten': *š'ɔř tōř namē, š'ɔř tōř namēlē* (Š).

* **švakūs, -i** adj. (la. *švaks*) 'silpnas': *lābe švāks, kep limonāds* (apie alu) | *tād jā stiprū.ms ař švakēsnis* (P).

tākart adv. (la. *toreiz*) 'tā kartą; tada': *tūkart sū.mal* (F) | aš *tūkart neragáudavo* (P).

tepāt adv. (la. *tepat*) 'čia pat': *tepāt'*, *čipāt'* gī.mi (Š).

tikai prt. (la. *tikai*) 'tikai': *bù.va tikai tēp bažnīc'* vien (Š) | *mum tikai bù.ya trīs kárves* (F).

tuōveris sm. (la. *toveris*) 'kubilas, rēčka': *tam tuōver' i.šur'b' skībī i tam tuōver' suklój tòk's' medēl's'* (darant alu) (F).

ustōvas sm. sl. 'skerdžius': *ir sōdž'os tiē vaīke padēdava tam ustōu ganít'* (F).

už praep. (la. *uz*) 'ant': *vainiks už rāgu uždēdava [karvēms]* (F) (1980 m. īrašuose sakoma *uñt rāgu*).

* **užtaisýti**, **užtaiso**, -ē tr. (la. *aiztaisīt*) 'užkimšti, uždaryti': *uštaisa [statinę] kietē ir àls īra* (F).

vainà sf. sl. 'karas': *nù, paskuñ nu kās či – užēja vaīn* (Š).

vienálga adv. (la. *vienalga*) 'vis vien': *vis tiek kas: ar ti lātvišķe, ar ti letū.višķe – jiem vienálga* (Š).

visóniškai adv. vert. (la. *visādi*) 'visaip': *visónišķe, visaip – ir letū.višķe, ir lātvišķe* (Š).

***zeñkis** sm. (la. *zenjkis*) 'paauglys, vaikinas': *ti zeñķe pātis jaū, kol' šeiminiks pre kuli.ma, iveldava tañ pagrāb'* [...] visēp tē išvõgdava tū ālu (P).

žodis: **žodžiù sākant** vert. (la. *vārdu sakot*) 'vienu žodžiu': *nu, aš jaū kad lātvijo, žōdž' sākunt, gī.ms* (D).

SUTRUMPINIMAI

a.	— acusativus, galininkas	pl.	— pluralis, daugiskaita
D	— O. Drūseikiene	postp.	— postpositio, polinksnis
F	— J. Fataras	praes.	— praesens, esamasis laikas
g.	— genetivus, kilmininkas	sg.	— singularis, vienaskaita
i.	— instrumentalis, īnagininkas	Š	— E. Ščerbicka
l.	— locativus, vietininkas	t.p.	— tas pat
n.	— nominativus, vardininkas	vert.	— vertinys
P	— A. Povilonis		

Kiti sutrumpinimai kaip „Lietuvių kalbos žodyne“.

LITERATŪRA

Garšva K. Lietuvių kalbos tarmės ir jų kontaktai Latvijoje (2. Lietuvių gyvenamosios vietas ir kalbų funkcionavimas) // Lietuvos TSR Mokslų Akademijos darbai. A serija. 1985. T. 1(90). P. 118 – 126.

Garšva K. Latvijos lietuvių tarmių sintaksės ypatybės ir tekstai // Lietuvių kalbotyros klausimai: Lietuvių kalbos sintaksės tyrinėjimai. 1986. T. 25. P. 218 – 240.

Grinaveckienė E. Kai kurios Daugpilio lietuvių šnektose gramatinės ypatybės // Lietuvių kalbotyros klausimai: Kalbų kontaktai Lietuvos TSR. 1983. T. 23. P. 107 – 122.

Latviešu valodas vārdnīca. Rīga, 1987.

Latviešu valodas sinonimu vārdnīca. Rīga, 1972.

Zinkevičius Z. Lietuvių dialektologija. V., 1966.

ВЛИЯНИЕ ЛАТЫШСКОГО ЯЗЫКА НА ДИАЛЕКТ ЛИТОВСКОГО ЯЗЫКА В ШКИРАНАХ

Резюме

Остров литовского языка — дер. Шкираны (лит. *Skyrónys*) — находится в Бауском р-не Латвии. Окрестность присоединена к Латвии в 1921 г.

Шкиранский диалект является продолжением севернопаневежского диалекта в Литве. В статье анализируются особенности речи 4 информантов, три из которых в семье говорят по-латышски.

Влияние латышского языка наиболее заметно оказывается на консонантизме диалекта. В частности, оно проявляется в качестве депалатализации, девеляризации согласных. Однако мягкие *k* и *g* сохраняют палатальность, а в общих словах (напр. *bīšķi*, *gīmī*) *k* и *g* произносятся как в латышском языке.

Заметны также инновации в словаре (заимствования, кальки), морфологии (сравнительно редкое применение имен прилагательных с суффиксом *-inis*), синтаксисе (употребление заимствованных аналитических конструкций).